

2020

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ
«АСОЦІАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАД»

ФІНАНСОВИЙ ВІСНИК №1

ІНФРАСТРУКТУРНА СУБВЕНЦІЯ

Асоціація ОТГ продовжує лобювати питання відновлення субвенції на підтримку розвитку об'єднаних територіальних громад

Позиція Асоціації ОТГ:

Відновити в Державному бюджеті на 2020 рік дану субвенцію, із можливим внесенням відповідних змін до постанови Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. № 200 "Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підтримку розвитку об'єднаних територіальних громад" в частині розширення напрямів спрямування коштів субвенції зокрема на потреби медичної сфери в умовах боротьби з коронавірусною хворобою, але з акцентом на вирішення глобальних проблем, а саме на підвищення інституційної спроможності надання якісних медичних послуг в громадах за наявності в таких громадах медичних закладів первинного та вторинного рівнів.

Поетапні кроки Асоціації ОТГ:

- звернення до Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Комітету Верховної Ради України з питань бюджету;
- за результатами засідання Правління та Ради Асоціації ОТГ 6 квітня 2020 р. було підготовлено відповідне обґрунтування необхідності залишення в Державному бюджеті на 2020 рік зазначеної субвенції і направлено відповідні звернення до органів державної влади з пропозицією спрямувати кошти цієї субвенції на потреби медичної сфери в умовах боротьби з коронавірусною хворобою, внівши зміни до постанови КМУ №200.

На пропозицію Асоціації ОТГ фактично пристав Мінрегіон і підготував та виніс на обговорення проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до пункту 4 Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підтримку розвитку об'єднаних територіальних громад», де запропонував доповнити напрями спрямування субвенції заходами на запобігання та поширення, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, серед населення об'єднаних територіальних громад;

Як об'єднані громади використали у 2019 році інфраструктурну субвенцію – інфографіка

ЯК ГРОМАДИ ВИКОРИСТАЛИ У 2019 РОЦІ ІНФРАСТРУКТУРНУ СУБВЕНЦІЮ

2,1 МЛРД ГРН **806** ГРОМАД **3095** ПРОЕКТІВ

560 ОБ'ЄКТІВ ТА ЗАХОДІВ У СФЕРІ ОСВІТИ
481,6 МЛН ГРН

172 ОБ'ЄКТИ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ
129,2 МЛН ГРН

103 ОБ'ЄКТИ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ
59,8 МЛН ГРН

539 ОБ'ЄКТІВ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
437,1 МЛН ГРН

268 ОБ'ЄКТІВ СФЕРИ КУЛЬТУРИ
200,9 МЛН ГРН

602 ОБ'ЄКТИ ГАЗО-, ТЕПЛО-, ЕНЕРГОПОСТАЧАННЯ
156,9 МЛН ГРН

50 ОБ'ЄКТІВ СФЕРИ СПОРТУ
42,1 МЛН ГРН

110 ПРОЕКТІВ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ
32 МЛН ГРН

403 СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБИ
381,7 МЛН ГРН

103 ЦНАП ТА АДМІНІСТРАТИВНІ БУДІВЛІ
73,3 МЛН ГРН

185 ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ЗАХОДІВ
65,4 МЛН ГРН

**Державний фонд
регіонального
розвитку**

Асоціація ОТГ взяла участь у онлайн-засіданні Комісії з оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів

У комісії зокрема взяли участь – представники комітету Верховної Ради України з питань бюджету, Мінрегіону, МОЗ, МОН, Мінмолодьспорту, обласних та Київської міської державних адміністрацій.

Обсяг ДФРР станом на даний час складає 4,9 млрд гривень.

Відповідно до доведених Мінрегіоном обсягів, регіони уточнили переліки проектів, які фінансуються за кошти ДФРР у 2020 році, додали більше ста проектів до переліку, щодо деяких проектів змінили фінансування.

Таким чином, з урахуванням прийнятого розпорядження Кабінету Міністрів України №211 розподілено 4,87 млрд гривень ДФРР на здійснення відповідних видатків щодо 461 проекту.

В рамках Програми Президента «Велике будівництво» за кошти ДФРР регіони планують реалізувати 232 проекти.

30 млн гривень в областях планується спрямувати на проекти-переможці Всеукраїнського громадського бюджету».

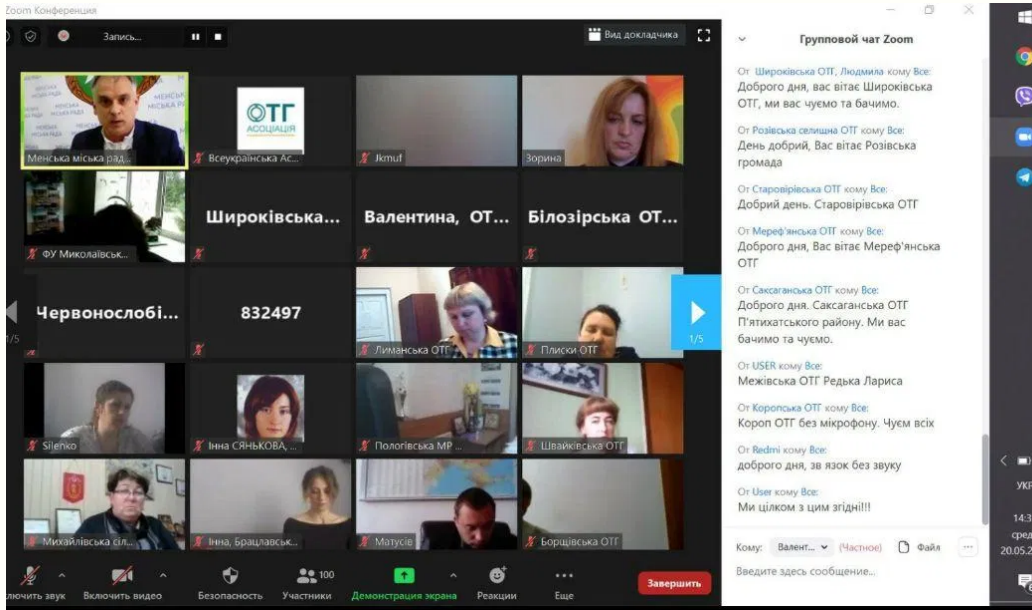
26 лютого розподілено 5,2 млрд. гривень ДФРР із 7,5 млрд. гривень.

Відповідне розпорядження схвалено Кабінетом Міністрів України.

До розпорядження включено 402 проекти, з яких 206 проектів фінансуватимуться в рамках реалізації Програми «Велике будівництво».

Проекти було схвалено міжвідомчою комісією 20 лютого 2020 року, у тому числі проекти, які не мали зауважень, а також ті, зауваження до яких усунені до 28 лютого 2020.

Онлайн-засідання учасників тематичної платформи «Місцеві бюджети та фінанси» щодо проблемних питань бюджетів об'єднаних територіальних громад поточного року та наступного планового бюджетного періоду

Основними питаннями порядку денного стали питання щодо:

- втрат бюджетів ОТГ у зв'язку із здійсненням заходів, спрямованих на боротьбу з коронавірусною хворобою (COVID-19) внаслідок прийнятих змін до податкового та бюджетного законодавства та виділеного обсягу видатків з бюджету ОТГ, спрямованого на цю мету;
- окремих дискусійних моментів бюджетів об'єднаних територіальних громад на 2021 рік, зокрема висвітлення власного бачення щодо:
- доцільності/недоцільності відстоювання питання зарахування акцизного податку до місцевих бюджетів чи пошуку альтернативного рішення щодо заміни його на більш системне джерело;
- пошуку ефективного рішення наповнення дорожнього фонду (доцільності створення територіальних дорожніх фондів), перерозподілу коштів цього фонду.

Місцеві бюджети, в тому числі бюджети об'єднаних територіальних громад: дані за I квартал 2020 року

Асоціації ОТГ в частині внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" вдалося відстояти залишення у державному бюджеті фінансових ресурсів місцевим бюджетам:

Державного фонду регіонального розвитку; субвенцій на:

- будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності;
- здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій;
- проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів; забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
- реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів»;
- покращення соціального захисту окремих категорій педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти;
- створення нових, будівельно-ремонтні роботи існуючих палаців спорту та завершення розпочатих у попередньому періоді робіт з будівництва/реконструкції палаців спорту;
- завершення розпочатих у попередньому періоді робіт з будівництва/реконструкції, будівництво нових, реконструкцію та капітальний ремонт існуючих спортивних п'ятдесятиметрових і двадцятип'ятиметрових басейнів.

Ключовими залишаються питання, над якими продовжується робота – це питання:

- 1) відновлення субвенції на підтримку розвитку об'єднаних територіальних громад;*
- 2) відновлення статті 103 Бюджетного кодексу України.*

Всеукраїнська асоціація об'єднаних територіальних громад на початковому етапі запровадження заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19), звернула увагу органів державної влади на проблемні питання, які накопичилися зокрема в бюджетах ОТГ.

З метою попередження негативних наслідків, спричинених зокрема діями державної влади, Асоціація запропонувала внести зміни до Закону України "Про державний бюджет України на 2020 рік", передбачивши бюджетам ОТГ зокрема:

- 1) додаткову дотацію з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг;
- 2) стабілізаційну дотацію бюджетам тих громад, у власності яких знаходяться медичні заклади первинного та вторинного рівня.

Зміни до Держбюджету-2020: вплив на місцеві бюджети (інфографіка)

Асоціація ОТГ в контексті підготовки та розгляду змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" звернулася до усіх інституцій державної влади з метою недопущення скорочення видатків місцевих бюджетів.

Асоціація ОТГ неодноразово констатувала, що органи місцевого самоврядування на рівні з органами державної влади здійснюють усі можливі заходи з метою запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби, на що з місцевих бюджетів виділяються значні кошти і створюється відповідно суттєве додаткове фінансове навантаження на усі бюджети об'єднаних територіальних громад.

**Результати діалогу Асоціації ОТГ з органами державної влади
щодо питань внесення змін до Державного бюджету України
в умовах боротьби з поширенням коронавірусу**

ДАТА	Орган державної влади, до яких зверталася Асоціація ОТГ	СУТЬ	Позиція Асоціації ОТГ
25.03.2020	Голова Верховної Ради України; Прем'єр-міністр України; Профільні комітети ВРУ: 1. з питань бюджету; 2. податкової та митної політики	формулювання пропозицій щодо необхідності внесення змін до державного бюджету на 2020 рік, зокрема щодо потреби передбачення місцевим бюджетам: - додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг; - стабілізаційної дотації бюджетам тих громад, у власності яких знаходяться медичні заклади первинного та вторинного рівня.	Асоціація ОТГ наполягала на необхідності прийняття викладеної позиції
27.03.2020	Голова ВРУ, Профільні комітети ВРУ: 1. з питань бюджету; 2. податкової та митної політики; 3) освіти; 4) місцевого самоврядування.	попередній аналіз змін державного бюджету на 2020р. підготовлено та направлено звернення щодо недопущення скорочення витратків місцевих бюджетів	Асоціація ОТГ вимагає недопущення скорочення витратків
03.04.2020	Голова Верховної Ради України; Прем'єр-міністр України; Комітет ВРУ з питань бюджету	аналіз проекту закону "Про внесення змін до Державного бюджету на 2020 рік" (реєстр.№ 3279), підготовка заперечень до закон проекту, оскільки запропоновані зміни: - суттєво впливають на зменшення фінансового ресурсу бюджетів об'єднаних територіальних громад; - позбавляють місцеві бюджети ресурсів на здійснення проектів та програм регіонального розвитку; - позбавляють можливості органів місцевого самоврядування вимагати від держави компенсації втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг.	Асоціація ОТГ не підтримала зазначений законопроект

Всеукраїнська асоціація об'єднаних територіальних громад стала на захист фінансових інтересів місцевого самоврядування, звернувшись до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України з проською відмінити положення Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)»

У результаті проведеної роботи Асоціації ОТГ вдалося частково відстояти свою позицію в частині змін до податкового законодавства (аналіз законодавчої бази додається) щодо:

- відміни положень, внесених до ПКУ законом №533, щодо звільнення від сплати та нарахування плати за землю (земельного податку, орендної плати) та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, однак лише за один податковий період.

Асоціація ОТГ пропонувала відмінити сплату таких податків тільки для непрацюючого бізнесу;

- відтермінування до 30 червня 2020 року сплати зазначених вище місцевих податків та зборів за квітень 2020 року (без нарахування пені та штрафних санкцій).

Асоціація ОТГ просила надати відтермінування сплати податкових зобов'язань з плати за землю (земельного податку, орендної плати) та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за обидва податкові періоди (березень-квітень);

- надання права органам місцевого самоврядування у 2020 році вносити зміни до прийнятих рішень про встановлення місцевих податків та зборів, але знову-таки в частині зменшення ставок лише єдиного податку.

Асоціація ОТГ наполягала надати таке право щодо усіх місцевих податків та зборів.

Асоціація ОТГ висловила суттєві застереження в контексті прийнятих змін до податкового законодавства, вказала на несприятливі наслідки цього закону для усіх місцевих бюджетів, в тому числі і бюджетів ОТГ.

Тимом зривено

**Результати діалогу Асоціації ОТГ з органами державної влади щодо питань
внесення змін
до податкового законодавства в умовах боротьби з поширенням коронавірусу**

ДАТА	Органи державної влади, до яких зверталася Асоціація ОТГ	СУТЬ	Позиція Асоціації ОТГ
19.03.2020	Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України	щодо змін до ПКУ (закон №533): - викладено основні проблеми, до яких призведуть законодавчі нововведення у зв'язку з відміною податку на землю та податку на нерухоме майно; - сформульовано пропозицію щодо необхідності компенсації втрат доходів місцевих бюджетів з державного бюджету у вигляді додаткової дотації (ст. 103 БКУ);	В цілому зміни не підтримано
25.03.2020	Офіційний сайт Асоціації ОТГ	аналіз законопроекту про внесення змін до податкового закону проекту (реєстр. №3263): законопроект містить прийнятні для органів ОТГ зміни і передбачає: - відміну попередніх внесених змін щодо плати за землю та податку на нерухоме майно; - надання ОМС повноважень вносити зміни до рішень в частині зменшення ставок місцевих податків та зборів, встановлення пільг	Асоціація ОТГ підтримала законопроект На голосування не вносився
30.03.2020	Офіційний сайт Асоціації ОТГ	аналіз внесених змін до ПКУ (закон №540): - звільнення від сплати та нарахування плати за землю (земельного податку, орендної плати) та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки передбачено за податковий період – березень 2020 року, - відтермінування до 30 червня 2020 року сплати зазначених вище місцевих податків та зборів за квітень 2020 року (без нарахування пені та штрафних санкцій). - надання права органам місцевого самоврядування у 2020 році вносити зміни до прийнятих рішень про встановлення місцевих податків та зборів в частині <u>зменшення ставок лише єдиного податку.</u>	Проблема усунута лише частково. Асоціація ОТГ пропонувала <u>відмінити ставку таких податків тільки для непрацюючого бізнесу;</u> Асоціація ОТГ просила <u>надати відтермінування сплати податкових зобов'язань з плати за землю (земельного податку, орендної плати) та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за обидва податкові періоди (березень-квітень);</u> Асоціація ОТГ наполягала <u>надати таке право щодо усіх місцевих податків та зборів.</u>

Всеукраїнська асоціація об'єднаних територіальних громад ініціювала опитування щодо впливу запроваджених в Україні заходів із запобігання поширенню коронавірусу COVID-19 на місцеві бюджети та фінанси, місцеву економіку в цілому.

Опитування засвідчило високий рівень усвідомлення лідерами громад своєї відповідальності за управління громадою в умовах кризи, важливості злагодженої роботи усіх рівнів управління.

- 67% опитаних лідерів громад визначили заходи, запроваджені на загальнодержавному рівні вірними та вимушеними;

- 95% опитаних визначили рівень комунікації, обговорення, поінформованості ОМС із запровадження урядом комплексу економічних заходів щодо зниження податкового навантаження на економіку, зокрема малий і середній бізнес, які пов'язані із протидією поширенню коронавірусу COVID-19, як відсутню або директивну;

- першопочаткові заходи на стартовому етапі боротьби з пандемією за попередньою інформацією опитаних громад призвели до втрат місцевих бюджетів до 6% загального обсягу доходів у загальному фонді бюджету громад у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)»

Скасування плати на землю отримало найменшу підтримку у опитаних.

Натомість громади здебільшого підтримали запровадження економічних заходів, які застосовувалися в інших країнах Європи.

Наприклад, зниження податку на прибуток для промислових підприємств, спрямування усього ПДФО до місцевих бюджетів для покриття відповідних втрат тощо. близько 6% на початковому етапі бюджету громад витратили у видатковій частині з метою вирішення проблем у сфері попередження захворювання на коронавірус (надання допомоги закладам охорони здоров'я для закупівлі обладнання та засобів захисту медичного персоналу, виділяються додаткові кошти на закупівлю дезінфікуючих засобів та апаратів для органів влади, ЦНАПів, об'єктів соціальної інфраструктури, зокрема шкіл, дитячих садочків тощо)

Оцінка фінансових показників бюджетів 806 ОТГ. Рейтинг за 2019 рік

Матеріали підготували за підсумками виконання місцевих бюджетів 806 ОТГ за 2019 рік, на підставі даних Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Державної статистичної служби України, даних веб-порталу openbudget.gov.ua:

Також експертами проаналізовано фінансові показники 806 ОТГ окремо по кожній області

“ Питання реформи міжбюджетних відносин, винесені на обговорення у Міністерстві фінансів

Питання проблематики системи фінансового вирівнювання бюджетів ОТГ

Сьогодні немає ясності в розподілі власних і делегованих повноважень. Діюча система вирівнювання передбачає фактично вирівнювання по дохідній частині місцевих бюджетів, а точніше – по надходженнях до таких бюджетів від ПДФО (враховуючи ще такі параметри як чисельність населення та індекс податкостроможності відповідного бюджету), і в результаті передбачає 80% суми, необхідної для досягнення значення відповідного індексу забезпеченості відповідного бюджету 0,9.

Асоціація ОТГ винесла на обговорення порушене питання усіх її членів, і дійшла висновку, що більшість органів ОТГ вважають доцільним залишення діючого механізму горизонтального вирівнювання податкостроможності бюджетів об'єднаних територіальних громад, переглянувши при цьому окремі параметри такого вирівнювання.

Як компромісний варіант Асоціація ОТГ запропонувала підтримати проект Закону України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення системи горизонтального вирівнювання та покращення фінансової спроможності місцевих бюджетів” (реєстр. № 3175 від 05.03.2020 р.), яким передбачається внесення змін до БКУ щодо механізму горизонтального вирівнювання податкостроможності бюджетів міст обласного значення, бюджетів ОТГ.

Засідання тематичної платформи “Місцеві бюджети та фінанси” Всеукраїнської асоціації об’єднаних територіальних громад за участю голів ОТГ, фахівців з місцевих фінансів та експертів на тему: “Актуальні питання фінансової основи бюджетів ОТГ”.

Порядок денний: дискусія щодо можливостей розширення дохідної бази бюджетів об’єднаних територіальних громад; удосконалення системи фінансового вирівнювання; актуальні питання розподілу, порядку та умов надання субвенцій з державного бюджету бюджетам ОТГ.

РІШЕННЯ, прийняте за результатами засідання:

Підготувати та надати Мінфіну пропозиції до Бюджетної декларації 2021-2023р., зокрема:

в частині розширення дохідної частини бюджетів ОТГ:

- збільшення відсотку зарахування коштів податку на доходи фізичних осіб до бюджетів ОТГ (до 80%);
- продовження зарахування до загального фонду бюджетів ОТГ 13,44% акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального;
- скасування всіх пільг, встановлених державою, та надання повноважень щодо встановлення таких пільг виключно сільським, селищним, міським радам;
- збільшення базової дотації до 90-100% для забезпечення виконання делегованих повноважень, переданих за останні роки, а також зменшення реверсної дотації (20-30%);
- передбачення у державному бюджеті додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров’я;
- відновлення проведення індексації нормативної грошової оцінки землі та встановлення коефіцієнту індексації на рівні реального індексу інфляції;

в частині видаткових повноважень:

- на законодавчому рівні чітко розмежування власних та делегованих повноважень;

в частині адміністрування місцевих податків та зборів:

- надання автоматизованого доступу органам місцевого самоврядування до реєстрів платників податків та баз даних, необхідних для здійснення контролю за адмініструванням та сплатою місцевих податків і зборів;
- надати право користування органами місцевого самоврядування податковою базою Державної податкової служби України (АС «Податковий блок»);

в частині розподілу субвенцій:

- розподіл всіх субвенцій, що надаються ОТГ, здійснювати за формульними підходами; переглянути критерії надання субвенції бюджетам ОТГ, оскільки не визначений статус селищ міського типу, і таким чином останні прирівнюються до міст, хоча це не так (внести зміни в законодавство);

в частині місцевих податків та зборів:

- щодо податку на нерухоме майно встановити мінімальний розмір 0,5% розміру мінімальної заробітної плати; розширити об’єкт оподаткування податку на нерухоме майно (додати об’єкти нежитлової нерухомості малого та середнього бізнесу, будівлі промисловості, тимчасові споруди для здійснення підприємницької діяльності, будівлі сільгоспвиробників);
- щодо земельного податку встановити мінімальний розмір від нормативної грошової оцінки; законодавчо передбачити нижню межу розміру оподаткованої плати за землю;

МІСЦЕВА ЕКОНОМІКА ПІСЛЯ КАРАНТИНУ

ЯК ПІДТРИМАТИ БІЗНЕС У ГРОМАДАХ

Як громади і місцевий бізнес в Україні та за кордоном адаптуються до умов карантину? Як подолати наслідки карантину та як сьогодні місцева влада може допомогти бізнесу вижити?

Навчальні матеріали для суб'єктів бюджетного процесу на місцевому рівні, підготовлені експертами проекту «ЄС для підсилення державних фінансових систем місцевих урядів» LOGICA, який реалізується в Україні за підтримки Європейського Союзу

- Практичний посібник для розпорядників коштів місцевих бюджетів «Внутрішній аудит: від теорії до практики»
- Практичний посібник для розпорядників коштів місцевих бюджетів «Внутрішній контроль: від теорії до практики»
- Основні кроки щодо підготовки та затвердження місцевого бюджету на плановий рік

*Підготовлений експертами Асоціації ОТГ,
проекту "Підтримка децентралізації в Україні"
SKL International*

*Базується на офіційних документах органів державної влади,
органів місцевого самоврядування
матеріалах, підготовлених експертами інших міжнародних проектів,
що працюють у сфері місцевих фінансів та зборів*

